

Hej!

Här kommer Bygderådets synpunkter ang. 130 kV-ledning mellan Hedenlunda och Oxelösund.

Namn: VBKc lokalt bygderåd

Synpunkter: Bygderådets representant deltog i Föreningsgården Vadsbro Blacksta. VBKc ifrågasätter hanteringen av hur ni informerade. Ingen allmän lägesrapport. Kartor med tjocka röda streck på! En allmän förvirrad stämning. Alla prata i munnen på varandra. Inga klara besked. Vi förstår att industrin behöver energi men under denna bristfälliga information så fick ni fler motståndare än anhängare. Vi känner oss överkörda. Gör om gör rätt

Vadsbro Blacksta Kraftcentrum / Ordf. Krister Karlsson

Det har kommit till Vadsbro Blacksta Hembygdsförenings kännedom om utbyggnad av elnätet mellan Hedenlunda och Oxelösund, genom det möte som hölls i Vadsbro- Blacksta Föreningsgård den 10 juni 2019.

Som första punkt i Vadsbro-Blacksta Hembygdsförenings stadgar står som första uppgift: Föreningens uppgift är att kultur-och naturhistoriska minnen och miljöer tas till vara och görs tillgänglig för alla, att kulturarv, miljö, tradition och hävdvunnen sed skyddas vid planering och förändring av samhället.

Med många medlemmar i det berörda området anser vi oss därför vara behöriga att få delge våra synpunkter.

Efter att ha studerat den hänvisning till alternativa stråk ni anger under punkt 3.5.1. vill vi därför göra gällande att delsträcka 1 C (figur 4) är ett fullständigt otänkbart alternativ..

I området kring Björkvallakorset (korsningen länsväg 221- länsväg 655) där kraftgatan skulle passera finns fornminnen av stort kulturhistoriskt riksintresse, de är skyddade enligt lag. Där är en gammal tingsplats med runsten **Sö 54 (Blacksta 2:1)** . Ca 200 meter mot Blacksta kyrka finns ytterligare en runsten **Sö 55 (Blacksta 34:2)**, och ett mycket stort gravfält från yngre järnåldern, benämnt **Kung Blackes hög (Blacksta 4:2)**.

Det är många människor som bor i kulturområdet och skulle bli påverkade av en försämrad miljö i kraftgatans omedelbara närhet.

Vadsbro lilla samhälle skulle påverkas av en kraftgata som stryker så nära eller skär av viss del av bebyggelsen.

Vi kan förstå att mera el kan behövas men välj då att gå i befintliga gator och gräv ned så mycket som möjligt.

Vadsbro 2019-06-24

Vadsbro-Blacksta Hembygdsförening

Britta Rosén, ordförande

Anders Gustavsson

Bo Flodin

Roland Johansson

Anita Jansson

Nina Ingren

Mikael Larsson

Maria Jonsson

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Vi i Björkviks hembygdsförening känner stor oro för hur vår bygd och miljö kommer att påverkas av den gigantiska, luftburna kraftledning som Vattenfall Eldistribution vill bygga för att förse SSAB i Oxelösunds nya ljusbågsugn med mera energi.

I sina förslag till alternativa ledningsdragningar tar Vattenfall inte hänsyn till hur:

- landskapsbilden förändras,
- värdet på fastigheterna försämras,
- produktionen på jordbruks- och skogsmark minskar
- ökad elektromagnetisk strålning påverkar både djur och människor

För att minska påverkan i ovan angivna punkter föreslår vi en **markkabel** som ett **bättre** och på sikt mera hållbart alternativ, helst i anslutning till befintlig infrastruktur som E 4.an eller TGOJ-banan.

Med vänlig hälsning

Styrelsen för Björkviks Hembygdsförening

/Eva Fredriksson

Datum 2019-06-26

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
Fålhagsleden 61
753 23 Uppsala

samrad@rejlers.se

Synpunkter gällande 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Som berörd fastighetsägare har vi tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra våra synpunkter.

Bakgrund

Vattenfall Eldistribution har för avsikt att bygga två nya 130 kV-luftledningar med anledning av att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning.

Minsta möjliga påverkan

När en kraftledning ska byggas gäller särskilda krav enligt miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska väljas med hänsyn till bland annat produktionsmark, naturmiljö, hälsa och byggnation enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vattenfalls samrådsunderlag tar förvisso upp frågan om kabel men förefaller ändock att utesluta alternativet med kabel. *Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. "Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden."*

Vattenfall följer inte miljöbalken gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är "komplicerat" med kabel.

Det är anmärkningsvärt och orimligt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara "komplicerat" och det må innebära ett stort markintrång men detta skall sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall skall utreda närmre, i enligt med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är "komplicerat" överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom skall valet av luftburen kraftledning motiveras och

tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Pågående markanvändning

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk.

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Sammantaget ger dessa hinder en ökad miljöpåverkan i form av högre koldioxidutsläpp samt ökad risk för utlakning av växtnäringsämnen. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Livsmedelsstrategin

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen som fastställde Energimarknadsinspektionens beslut att förbjuda E.ON att bygga 130 kV luftledning över högproduktiv jordbruksmark i Skåne. Rättsfallet belyser att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år. Vidare ansågs det rimligt att välja markkabel eftersom merkostnaden för markkabel uppvägs av nyttan för lantbruket. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin.

Landskapsbild

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbildningen. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i

underlaget, inte kan anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

Fördelar markkabel

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädssäkring samt underhåll av skogsgator uteblir vilket är en kostnad som Vattenfall bör beakta i sin kalkyl.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning. Beräkningen ska bygga på samhällsvärdet av:

- Skog ur produktion, (förädlingsvärde, betydelse för sysselsättning samt koldioxidupptag).
- Ledningens påverkan på landskapet/ brukningshinder/byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar bostadsbyggande och företagande.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda fastighetsägarna för det fall att ledningarna kommer till stånd. De negativa konsekvenserna för de enskilda markägarna skall till det yttersta minimeras.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Fastighetspecifika synpunkter

Många fastigheter som Ramsta, Husbygård , Malm med flera blir direkt drabbade om ledningen skulle gå igenom Husby-Oppunda och därtill hela socknens folk som värnar om sin vackra bygd och inte vill få den förfylad med en kraftledningsgata. Vi motsätter oss en luftledning och förordar en markkabel om ledningen måste gå igenom vår del av Södermanland.

Med vänlig hälsning

Husby-Oppunda Sockenförening

Lars Graffton

Tord Bonde

Kent Aspemo

Ordförande

Sekreterare

Kassaförvaltare

Yttrande avseende nya 130 kV-kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

Kilaåns dalgång är av riksintresse för kulturminnesvården och som länsstyrelsen i sitt yttrande till Nyköpings översiktsplan, bedömt vara känsligt för ny bebyggelse. Bedömningen torde även ha bärighet på ingrepp i landskapsbilden av den karaktär som Vattenfall nu aktualiserar och som närmast kan liknas vid de kraftledningar som följer motorvägen till Oxelösund.

Vattenfalls översikt av stråk för 2 x 130 kV kraftledningar med tre alternativa förslag till passage över Kiladalen visar på svårigheten att utan att skada landskapsbilden, föra in nya element av en skala som på alla sätt överskrider vad som är gängse i detta extremt småskaliga landskap med omväxlande öppna marker, skog och sjöar.

Ur landskapsbildssynpunkt är kiladalen ett av Sörmlands mest pregnanta landskapspartier. Den sköna lustgården kallas Södermanland i Selma Lagerlöfs pedagogiska geografilärobok för svenska folkskolan. Kiladalen är ett tydligt exempel vad vår världsberömda nobelpristagare menade.

Svenska kyrkan, Kiladalens församling omfattar fyra tidigare socknar vars kyrkor utgör närmast tusenåriga nyckelpunkter i denna dalgång som sedan urminnes tider har varit ett tydligt och enastående vackert avsnitt på vägen från Sveriges maktcentrum till Europa.

Kiladalens församling vill på det bestämdaste avstyrka förslaget 2D som passerar i omedelbar anslutning till Bergshammars kyrkby. Kyrkan, församlingshemmet och kringliggande bebyggelse utgör en harmonisk och orörd helhet, en kulturmiljö av synnerligt värde i Kiladalen. Ett absolut villkor för att acceptera ledningar i detta läge är jordförläggning vid passage av dalgången.

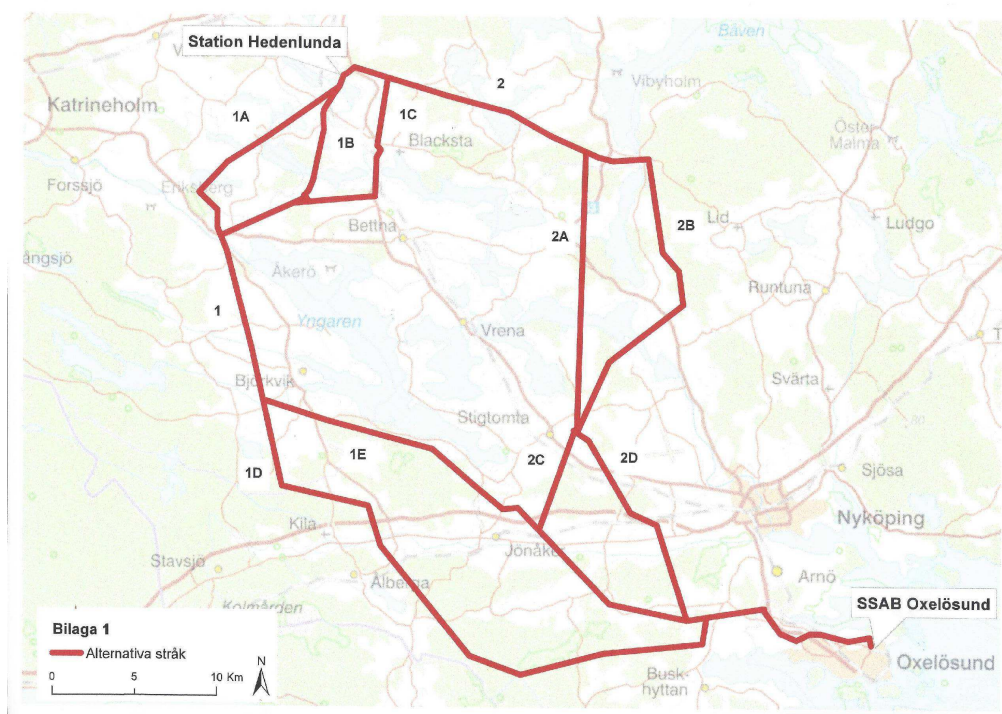
Alt 2D skulle passera här, omedelbart intill Bergshammars församlingshem och kyrka.

Sträckningen 1B-1-1D bedömer vi medföra minst skada på landskapsbilden i de avsnitt där den går över större öppna respektive skogsklädda partier.

Vi saknar redovisning av ett alternativ med matning söderifrån via Kolmården. Det skulle sannolikt vara betydligt mindre kontroversiellt. Om Hedenlunda är det enda tänkbara alternativet vill vi i första hand rekommendera att de nya ledningarna sammanläggs med de redan befintliga via Bettna – Stigtomta – Väderbrunn. Detta skulle innebära kortast och minst ingrepp i landskapsbilden.

För Svenska kyrkan, Kiladalens församling
Susanne Karlsson
Kyrkofullmäktiges ordf

Ulf Zettersten
Kyrkorådets sekreterare

2019-06-25

Rejlers Sverige AB
Att. Fredrik Nystrand
samrad@rejlers.se

LRF:s synpunkter gällande Vattenfalls två sambyggda 130 kV-ledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund

LRF Södermanland har tagit del av samrådsunderlag från Vattenfall Eldistribution AB (nedan Vattenfall) och vill härmed framföra följande synpunkter för att byggnationen ska ske på ett rättssäkert och godtagbart sätt för berörda markägare.

LRF:s uppfattning är att jord- och skogsbruket i så hög utsträckning som möjligt ska vara ostört av kraftledningar. Kraftledningsgator kräver stora arealer och förutom att begränsa och försvåra jord- och skogsbruksproduktionen påverkas fastigheternas och ibland hela samhällens utvecklingsmöjligheter eftersom ledningarna skapar fysiska barriäreffekter och elektromagnetiska fält. LRF förespråkar marksnål teknik och således att elnät ska grävas ner. Kablarna bör läggas utmed vägar eller tillsammans med annan infrastruktur. Vidare anser LRF att en samhällsekonomisk beräkning alltid ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

Bakgrunden till ansökan om nätkoncession är att SSAB Oxelösund (SSAB) planerar att bygga en ny ljusbåge vid stålverket i Oxelösund varför en utökad elanslutning krävs. Således är behovet av de nya ledningarna sprungna ur ett enskilt bolags behov och därmed inte utifrån allmänhetens behov av en förstärkt elförsörjning. Detta anser LRF måste beaktas vid såväl val av teknik som ersättningen till de berörda markägarna.

Ersättning och ombud

När en kraftledning byggs påverkas många markägare på ett flertal sätt. I vissa fall genom att man ser sig tvungna att lösa in sin bostad eller hela sin fastighet. Merparten av markägarna driver till vardags jord- och skogsbruk och har ingen erfarenhet av intrång av denna typ. Det är därför viktigt för Vattenfall att förstå den osäkerhet och oro som råder bland markägare samt att vara lyhörd för dem som känner behov av stöd och hjälp.

LRF är positiva till frivillig förhandling men vill betona vikten av att Vattenfall erbjuder sig att bekosta ombudskostnader i de fall där så markägare önskar. Risken finns annars att markägare som inte känner sig trygga i processen i slutändan kan komma att överklaga ersättningsbeslut. Det kommer i sin tur att innebära långa processer i mark- och miljödomstol där Vattenfall är skyldiga att ersätta ombudskostnaderna för de enskilda. Mot bakgrund av detta finns det

därför både tidsmässiga och ekonomiska vinningar att göra genom att erbjuda markägare möjligheten till juridisk hjälp vid byggandet av de nya 130 kV-ledningarna. Maktförhållandet är synnerligen ojämnt och det är essentiellt att samhället, som i detta fall representeras av Vattenfall, ger dem som måste släppa till mark till samhället den hjälp de behöver. Vidare vill LRF påminna om vikten av att Vattenfall erbjuder markavtal som väl tillvaratar markägarens intressen och att Vattenfall erbjuder sig att bekosta ombud även för granskning av dessa avtal.

Expropriationslagens grundprincip vilar på att fastighetsägaren ska hållas skadeslös för minskningen av fastighetens marknadsvärde vid markintrång. Vi vill här påminna Vattenfall om att få intrångsdrabbade markägare är nöjda med ersättningen. Det beror bland annat på att verksamhetsutövaren har anpassat sin verksamhet utefter markinnehavet och ett kraftledningsintrång kan, oaktad ersättning, få stora konsekvenser för den fortsatta verksamheten och dess möjligheter till utveckling. När bakgrunden till de planerade 130 kV-ledningarna är sprungna ur ett enskilt bolags intresse och behov av en förstärkt elförsörjning torde det än mer tala för att den sökande ska bära kostnaden för nyttan av kraftledningsdragningen och ett utökat ersättningsansvar åvila Vattenfall. Detta i linje med att den aktuella kraftledningsdragningar inte kan ses som enbart allmännyttiga projekt av intresse för staten utan i första hand drivs utifrån ett kommersiellt bolags vinstintresse.

Besiktning samt återställande av mark

En annan viktig del av arbetet med byggande av kraftledningar är återställande av marken efter arbetets slutförande. Besiktning av genomfört arbete och återställd mark bör innefatta markägaren och inte enbart utföras mellan Vattenfall och entreprenören. Fastighetsägare erfar alltför ofta grödskador, körskador på väg samt diken och jordbruksmark som inte återställts på rätt sätt. LRF anser det erforderligt att markägare erbjuds att delta i besiktningen eftersom denne besitter särskild kunskap och kännedom om marken och att markägaren samtidigt ges en möjlighet att föra fram synpunkter om återställning av marken är otillfredsställande.

Minsta möjliga påverkan

Vattenfall följer inte miljöbalken 2 kap. 3 § gällande att välja bästa möjliga teknik. Vattenfall visar inte att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd ledning eller redovisar att det är tekniskt nödvändigt med luftburen ledning. Vattenfall redovisar enbart att det är ”komplicerat” med kabel. Se under 3.4 Studerande och bortvalda alternativ. ”Även alternativ med kabel har studerats, detta bedömdes dock vara komplicerat då ett stort markintrång krävs för anläggande av kabelförbanden.”

Det är anmärkningsvärt att Vattenfall enbart beaktar etableringen och förläggningen av ledningarna vilket är en övergående fas. Etableringen med markkabel må vara ”komplicerad” och det må innebära ett stort markintrång men detta ska sättas i relation till det intrång som markägaren med en luftburen ledning kommer erfara varje år, vid var tids brukande av jord- och skogsbruket.

Vattenfall ska utreda närmre, i enlighet med gällande rätt, alternativet med markförlagd kabel. Att enbart avvisa det markförlagda alternativet med att det är ”komplicerat” överensstämmer inte med miljöbalkens skyddsregler. Dessutom ska valet av luftburen kraftledning motiveras och tydliggöras med ett underlag som belyser varför ett luftburet teknikval görs med hänsyn till vad som skrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Tillämpliga domar

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jord- och skogsbruket av nationell betydelse. Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk påverkas av luftburen ledning i jämförelse med markkabel. Vidare saknas underlag hur hushållning med brukningsvärd jordbruksmark påverkas av såväl val av teknik som planerade ledningsstråk. Ledningen måste således prövas mot hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 4 § miljöbalken.

I mål nr M 7546-16 (Nacka Tingsrätt, Mark- och miljödomstolen dom 2018-06-20) fick E.ON. avslag på att bygga på högproduktiv jordbruksmark utanför Kristianstad eftersom värdet av långsiktig matproduktion ansågs motivera merkostnaden av markkabel. Rättsfallet belyser således att inte enbart investeringskostnader ska beaktas i kalkylen. Domstolen bedömde att de hinder som luftledningen innebär för brukandet av åkrarna är för stora sett över ledningens livslängd, som i detta fall beräknades till 100 år.

Således torde det ankomma på Vattenfall, i egenskap av sökanden, att visa att kriteriet om behov av en ny ledning inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 april 2018 i målen 5481-17).

Hur påverkas den brukningsvärda jordbruksmarken ur ett 100-årigt perspektiv i det planerade projektet? Hur kommer stolpar och stag i det planerade projektet att försvåra användningen av rampbevattning och annan modern teknik som kan komma att utvecklas inom jordbruket framöver?

Jordbruk och djurhållning - brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. Detta markintrång består inte enbart av den yta som upptas av en ledningsstolpe, dess fundament och eventuella stolpstag utan också de merkostnader och den nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag och den markpackning som uppstår när lantbruksmaskiner behöver vända intill ledningsfundamenten. Restriktioner för markanvändning under en luftledning försvårar och förhindrar likväl utförandet av åtgärder såsom konstbevattning mm.

Nationell och regional livsmedelsstrategi

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Jordbrukets möjligheter till en ökad livsmedelsproduktion påverkas negativt av luftledningar vilket även fastslagits av mark- och miljödomstolen i ovan nämnd dom¹. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ vilket därmed bidrar till att nå målen i livsmedelsstrategin. Förutom den nationella livsmedelsstrategin har region Södermanland antagit en regional livsmedelsstrategi. Den regionala livsmedelsstrategin fokuserar på de utmaningar och möjligheter som finns i Södermanland och arbetar för att de regionalt ska kunna bidra till det nationella målet.

Landskapsbild och miljöpåverkan

De nu planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark i form av odlings- och hagmark. Under lång tid har marken brukats och levererat mat och foder. Det öppna landskapet är signifikant för Sverige och tillför höga biologiska värden. Stråken som planeras gå genom skog är värd att bevara för den klimatriktiga virkesproduktionen och bevarande av naturvärden. Luftburna ledningar inom området kommer att fördyra brukandet, öka miljöbelastningen samt försämra skördarna. Därutöver kommer en luftburen ledning att försvåra möjligheten att hyra ut befintliga bostadshus och den lokala turismen torde påverkas negativt med anledning av de stora konstruktioner som förfular landskapsbilden och avviker från det i övrigt orörda landskapet.

Vattenfall uppger i samrådsunderlaget (sid. 33) att luftledningarna blir ett synligt inslag i landskapet, att stolparna är ”relativt stora konstruktioner” och sträcker sig över en längre sträcka. Trots detta gör Vattenfall bedömningen att de planerade ledningarna kommer att medföra ”måttliga konsekvenser” för landskapsbilden. Låt oss påminna Vattenfall att de aktuella ledningarna, för det fall att de blir luftburna och på det sätt de presenteras i underlaget, inte kan

¹ M 7546-16

anses medföra ”måttliga konsekvenser” utan blir ett drastiskt inslag i landskapsbilden med flertalet negativa konsekvenser.

En kraftledning i ett öppet landskap innebär både ett visuellt och ett elektromagnetiskt intrång på fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen. Vidare orsakar störningarna en betydande nedsättning av marknadsvärdet på berörda fastigheter.

LRF delar Länsstyrelsens synpunkter gällande att samrådsunderlaget inte innehåller underlag i form av en översiktlig landskapsanalys där områden pekats ut, beskrivs och bedöms ur känslighets- och tålighetssynpunkt. Utan det underlaget torde det vara omöjligt att utföra en bedömning av projektets samlade miljöpåverkan. LRF anser att ledningarna kommer att medföra betydande miljöpåverkan varför LRF begär att en fullständig miljökonsekvensbeskrivning genomförs.

Samhällsekonomisk analys

Vid kraftledningsbyggnad beräknas ersättning till berörda markägare för de intrång som ledningen orsakar samt kostnad för förläggning/byggande av ledningen. Det saknas däremot beräkningar för de samhällsekonomiska värden som tas ur produktion under ledningens livslängd.

Energimarknadsinspektionen har, på regeringens uppdrag, författat en rapport, ”Samhällsekonomiska analyser vid investeringar i stamnätet för el” (Ei R2018:06). Rapporten belyser samhällsekonomiska analyser som har utretts i den nyligen avslutade nätkoncessionsutredningen där LRF suttit med som expert.

Mot bakgrund av att elledningar byggs med sekellång tidshorisont anser LRF att följande samhällsvärden ska beaktas.

- Utebliven produktion från jord- och skogsbruk. Såväl förädlingsvärdet som värdet av koldioxidbindning samt sysselsättning under ledningens livslängd om 100 år.
- Ledningens påverkan på landskapet samt brukningshinder och byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar såväl bostadsbyggnad som företagande.

Vidare anser LRF att kostnaden för drift och underhåll av en markkabel vs luftledning ska redovisas och beaktas. Vid luftledning bör bl.a. kostnaden för kalröjning av ledningsgata, fällning av farliga träd och helikopterbesiktning utgöra underlag vid den samlade bedömningen av bästa möjliga teknik och vid prövning av hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Fördelar markkabel

För minsta påverkan på jord- och skogsproduktionen och i linje med den nationella och regionala livsmedelsstrategin bör markkabel förläggas där så är möjligt. Nedan redovisas några av de fördelar LRF kan se med markkabel:

- Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd.
- Bättre produktionsförutsättningar. Jordbruk kan bedrivas i stort sett utan påverkan med markkabel förutom i etableringsfasen.
- Minskat markintrång.
- Mindre klimatpåverkan.
- Mindre påverkan elektromagnetiska fält.
- Påverkar inte kulturmiljön eller friluftsliv.
- Påverkar inte landskapsbilden eller sänker fastighetens värde.
- Utebliven trädsäkring samt underhåll av skogsgator.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel vägs mer än väl upp av den fördyrade brukningen av åkermarken, den minskade produktionen i skog och åkermark, förstörande av landskapsbilden och mer omfattande magnetfält som en luftledning skulle orsaka. Vattenfall ska inte enbart beakta investeringskostnaden i sin kalkyl vid val av bästa möjliga teknik utan en samhällsekonomisk beräkning ska ligga till grund för beslut om kabel eller luftledning.

De föreslagna ledningsdragningarna drivs i första hand utifrån ett kommersiellt bolags vinstintressen och är således inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten. Denna omständighet bör avspeglas i såväl val av teknik som i ersättning till berörda markägarna. De negativa konsekvenserna för de enskilde markägarna skall till det yttersta minimeras.

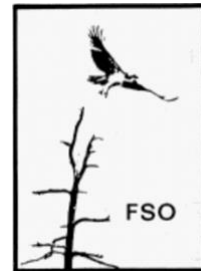
Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas som orsakar minsta möjliga skada och påverkan på produktion, landskap, människors hälsa och miljö. Den lösning som ger minst påverkan på omgivningen och lägst total samhällskostnad bör väljas. Vattenfall har i ett alltför tidigt skede avskrivit möjligheten till markförlagd kabel och bör inhämta ytterligare kunskap för sitt fortsatta arbete.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Johan Lagerholm
Ordförande LRF Södermanland

Erik Erjeby
Regionchef

2019-06-26

Rejlers Sverige AB

samrad@rejlers.se

Yttrande vid samordnat undersöknings- och avgränsningssamråd avseende två nya 130 kV kraftledningar mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund

Samrådsunderlag: *Underlag för samråd Ny 130 kV kraftledning mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund, Flens och Oxelösunds kommuner, Södermanlands län, daterat 2019-05-27*

Vi har tagit del av samrådshandlingar avseende två nya kraftledningar till SSAB i Oxelösund. Vi ser generellt sett positivt på åtgärder som minskar klimatpåverkan; men det gäller att begränsa negativa effekter ur andra perspektiv såsom för landskapsförvaltningen, biologisk mångfald mm. Förutsättningarna för skogs- och jordbruk är viktiga att värna.

Vi anser att det behöver klargöras om kraftförsörjningen lämpligast ska dras från Hedenlunda. Är exempelvis möjligheten att ta elkraften från Norrköping längs den befintliga korridoren därifrån till Oxelösund utredd? För att undvika skador i det Sörmländska mosaiklandskapet? Om annan huvudsträckning kan vara möjlig, t ex från Norrköpingshället, så behöver sådan redovisas och belysas som alternativ i en fullständig MKB.

Vi anser att åtgärden innebär betydande miljöpåverkan och att det därmed krävs en fullständig miljökonsekvensbeskrivning. Framförallt pga åtgärdens användning av mark, jord, vatten, biologisk mångfald, andra naturtillgångar och fysisk miljö i övrigt (11 § Miljöbedömningsförordning) samt pga påverkan på naturresursernas och naturmiljöns tålighet i de olika sträckorna (12 § 3 punkten). Många skyddade samt skyddsvärda områden berörs. Beroende på vilken sträcka som väljs och om det blev luftledning eller markkabel på sträckorna kan påverkan på våra biologiska resurser markant. Luftledning innebär förlust av skog, påverkan på landskapsbilden mm. Markledning genom våtmarker, artrika betes- och slåttermarker kan ha förödande konsekvenser för de ekologiska funktionerna samt biologiska mångfalden som markerna har idag. Schaktarbetena riskerar även spridning invasiva främmande arter. Det finns inget nämnt om fridlysta arter i underlaget. Väljs luftledning måste det undersökas viktiga fågelarters häckningsområden och flyttsträckor. Väljs markledning måste hänsyn tas till fridlysta groddjur och kärlväxter. Avverkas skog kommer både fridlysta svampar, mossor och lavar in. Det finns t.ex. en hel del fynd av bombmurka i länet. Ärendets komplexitet med hänsyn till val av metod påverkar naturvärdena, risk för kumulativa effekter (fragmentering av biotoper), hur irreversibla skadorna kan bli samt möjligheten till att, på detaljnivå, begränsa de negativa effekterna av ledningen är ytterligare skäl (13 §) för att åtgärden innebär betydande miljöpåverkan.

I underlaget är förekomsten av fåglar inom de olika ledningssträckningarna i huvudsak hämtade från Artportalen vilket är bra i sig men samtidigt är det viktigt att notera att uppgifterna i Artportalen i huvudsak är insamlade slumpvis, uppgifterna är därför på intet sätt heltäckande och dessutom är endast en viss del validerade av experter.

Flera av sträckningsalternativen berör i stor utsträckning kända häcknings- och sträcklokaler för ett stort antal fåglar, däribland ett antal särskilt störningskänslig fauna (störningskänsliga arter skyddade av Artskyddsförordningen) och som är sekretesskyddade i Artportalen. Redan nu kan sägas att i de partier med redan kända störningskänslig fauna skulle kraftledningen om den byggdes innebära en mycket påtaglig skada. Därför måste underlaget vad gäller förekomsten av fåglar kompletteras med ingående fågelinventeringar inom ett område av på 200-1000m åt vardera hållet från den planerade kraftledningen innan man kan bedöma vilken påverkan de olika kraftledningsalternativen kommer att ha. Inventeringarna bör dessutom göras under både vinter, vår, sommar och höst för att täcka in de olika arternas årscykel. Innan dessa kompletterande fågelinventeringar gjorts är det omöjligt att bedöma vilken skada den planerade kraftledningen kommer att innebära.

När det gäller byggnation av 130 kVS ledningen och ledningsstolpar så är utformning av dessa betydelsefull för vilken påverkan den har på fågellivet. Vertikalt ställda ledningar med fackverksstolpar av stål är inte bra ur fågelsynpunkt. En sådan konstruktion ger en större barriäreffekt för passerande fåglar (rovfåglar, tranor gäss, svanar, skogsfågel m.fl.) vilket ökar kollisionsrisken och fördubblar dödligheten för fåglar. Likaså måste stolputformningen utföras så att det omöjligt för fåglar att komma åt strömförande delar. Berguv, slaguggla, kattuggla, lappuggla, kungörn, havsörn är speciellt utsatta där en stor andel av inkomna fåglar till SVA i Uppsala har dött av strömgenomgång, för berguv t.ex. 33 %. FSO önskar att kraftledning konstrueras med portalstolpar av trä med horisontellt orienterade ledningar med nedhängande isolatorer (kedjeisolatorer). Fåglar som sätter sig i portalstolpar kan inte komma åt att kortsluta mellan stolpe och ledning. Spannet på kedjeisolatorn skall vara minst 60 cm, helst mer.

Över flyttfågelstråk, viktiga rastlokaler för fåglar eller viktiga häckningsområden för stora rovfåglar, ugglor, gäss, svanar, tranor och tjäderspelplatser behöver ledningen markeras med varselklot, varselspiraler eller andra anordningar som gör ledningen mer synlig för fåglar. Den fågelinventering som görs behöver beakta detta och kunna peka ut de känsligaste områden där ledningen behöver markeras

Bernkonventionen ställer för övrigt krav på att Sverige gör åtagande angående direktiv 110 om åtgärder för att förhindra att fåglar dödas i ledningsnät och elkonstruktioner. Bästa möjliga teknik för att utesluta eldöd (strömgenomgång) och fågelkollisioner måste användas vid nykonstruktion.

Vid genomförande av en fullständig MKB önskar vi få återkomma med fler synpunkter på metodval för MKB på olika sträckor.

Naturskyddsföreningen Sörmland

Karl-Axel Reimer

Karl-Axel Reimer, ordförande

Adress: Strömgatan 2, 619 34 Trosa

Epost: karl-axel.reimer@naturskyddsforeningen.se

Föreningen Sörmlandsornitologerna

Ingvar Jansson

Ingvar Jansson, ordförande

c.ingvar.jansson@gmail.com

Från: Nyström, Bo B. <Bo.Nystrom@teliacompany.com>
Skickat: den 27 juni 2019 16:13
Till: Samråd
Kopia: Elskydd /Telia Nätjänst Norden AB /København S
Ämne: Samråd två sambyggda 130 kV-ledningar Hedenlunda-Oxelösund

Hej!

Beklagar något sent svar.

Telia Elskyddsärenden har synpunkt på stråk 1C som passerar nära vår telestation Vadsbro. RT90 2.5gon V: X:6538363, Y:1546121.

Avstånd mellan telestationer och jordad detalj tillhörande friledning för högspänning > 100 kV: 50 m (tätort) eller 100 m (utanför tätort).

Se Telestörningsnämndens meddelande nr 21 (Avstånd mellan högspänningsledningar och lågspännings-, teleanläggningar m.m.).

<http://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/teknik-och-entreprenad/telestorningsnamnden/meddelanden/nr-21-avstand-mellan-hogspanningsledningar-och-lagspannings--teleanlaggningar-m.m.-utgava-5.pdf>

Övriga stråk, inga synpunkter.

Hälsningar

Bo Nyström

Elskyddsärenden | Telia Teknikutveckling

Telia Sverige

076-102 48 44

bo.nystrom@teliacompany.com

www.telia.se

Stjärntorget 1 Solna

Telia Sverige AB, Stockholm 556430-0142